

АНВАР ОБИДЖОН

**Баҳромнинг
ҳикоялари**

Баҳромнинг ҳикоялари

Шерълар
ва
эртак

ЎЗБЕКИСТОН ЛҚСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ
“ЁШ ГВАРДИЯ” НАШРИЁТИ
ТОШКЕНТ – 1980

Анвар Обиджоннинг “Она Ер” деган китобини ўқигансиз. Қўлингиздаги тўплам сўнгги йилларда ёзилган янги шеърлардан дасталанган. Унга шоир акангизнинг “Сиз эшитмаган кўшиқлар” туркуми ҳам киритилди. Хўш, қанақа кўшиқлар экан улар ўзи? Китобни варақлаб чиқсангиз, сиз буни билиб оласиз.

А ————— 70803 – 000
147 – 80 4803000000
356 (04) – 80

© Издателство «Ёш гвардия», 1980

ОДАМ БЎЛАМАН

– Кезаман кўп жойларни
Мой томчиган кийимда.
Баъзан китоб титкилаб,
Дам оламан уйимда,
Мен шофёр бўламан, дада.
– Майли...

– Ҳайинчакда акамдан
Анча баланд учаман.
Катта бўлсам, яхшиси –
Бориб ойни қучаман,
Мен фазогир бўламан, дада.
– Ихтиёринг...

– Чалғитаман майдонда
Болаларнинг кўпини.
Кеча битта тегишда
Тешдим Норнинг тўпини,

Мен футболчи бўламан, дада.
– Ўх-хў, ўхў-ўхўв...

– Кесволибди бармоғин
Ўтган куни Мираъзам.
Қотиб қолди яраси
Жиндеккина туз сепсам,
Мен дўхтир бўламан, дада.
– Ёмонмас...

– Тағин ўйлаб кўраман,
Ҳаммаси ҳам яхши иш.
Фақат ялқов бўлмайман,
Ҳечам тортманг Сиз ташвиш,
Мен... одам бўламан, дада.
– Балли, азамат!

ҚИШЛОҚ ВА БОЛАЛАР

(Норполвоннинг деганлари)

Болаларсиз қолса қишлоқ,
Бўлар экан жуда чатоқ,
Хом ейилмай, пишаркан нок.
Хувиллаб энг гавжум уйлар,
Боғча, мактаб, кўча-куйлар,
Ишсиз ётар экан копток.
Қаранг, кўрқоқ иркит кучук,
Сут ўғриси – чўлоқ мушук
Кўча кезар энди мағрур.
Жонга тегиб қуруқ хашак,
Мактабдаги боғда эшак
Райхон чайнаб, қилар хузур.
Бўш синфда ўйланиб жим,
Ўтирибди ёш муаллим,
Қани бирон бола топса.
Билмаса ҳам ўтган дарсни,
Чизиб берса таёк расмин,
«Беш» кўярди мактаб роса.
Директорда бошқа ташвиш,
Қоғоз тўплаш – энг муҳим иш,
Ким ҳам йиғар металлолом?
Шу пайт терлаб бир қария,
Кичкинамага ёзгин, дея,
Судраб келди тешилган жом.
Ишлар чатоқ боғчада ҳам,
Мудиранинг кўзлари нам,
Бошлиқларга мактуб ёзди:
«Болаларсиз қолдик бугун...»
Сўнг ўзини овутмоқ-чун
Судрай кетди «паравоз»ни.
Сотувчидан эшитинг гап,
Уқтирар у имлаб-жавраб,
Магазинга кирган қарга:
«Ҳар куни бир уюм дафтар,
Талайгина вафли ва шар
Сотар эдим хумпарларга».
Нафақачи ёлғиз кампир
Сув олди-ю ярим пақир,
Букчайганча боқди ҳар ён.
Биз дарсдан сўнг ҳар кун бориб,
Сув келтириб, ўтин ёриб,
Бўлардик-да унга дармон.

Болаларсиз қизирми тўй?
Дошқозонда пишса ҳам қўй,
Юрар ҳамма солиб қовоқ.
Куёв-келин сақлар сукут,
Бу қандай тўй – ўтса жим-жит,
Синмай ҳатто битта товоқ?
Чаноқлардан тошар пахта,
Ҳашар бошлар эл қишлоқда,
Бизнинг эса ўрнимиз бўш.
Юзлаб «Пионерлар пости»
Пахтакорнинг эди дўсти,
Бу ишни ким уддалар, хўш?
Фермада ҳам ишлар ёмон,
Қўзичоқлар емай сомон,
Ётишибди аразлашиб.
Болақайлар келиб бир тўп,
Эркаларди уларни хўб,
Чўпонларга ёрдамлашиб.
Колхознинг сал аҳволи танг,
Раис тоға қилар аттанг,
Ўқувчилар дастёр эди.
У ўзига бериб ваъда:
«Болачоқлар қайтса, ҳа-да,
Сўяй бир жуфт хўкиз» дерди.
Киночининг йўлда кўзи,
Қуймоқчийди у кундузи
«Хап, сеними, шошмай тур» дан.
Сурнайфуруш дингқулоқ чол
Тўхтаб қолди гузарда лол,
Хабар топиб янги сирдан.
Рузвон мома куюкиб дер:
«Набирамни тез топиб бер!» –
Қистар Нажим амакини.
Оналарнинг кўзида ёш,
Оталарда тугаб бардош,
Тутатишар тамакини...
Деразамни кимдир қоқди,
Кўз очсам, Тош кулиб боқди,
Уйқудан сал кеч турибман.
Болаларсиз қолса қишлоқ,
Бўлар экан жуда чатоқ...
Бу кеч ёмон туш кўрибман.

ОҚШОМ

Бир пиёла чой каби
Булут ойни хўплади.
Товуқ бека катакка
Жўжаларин тўплади.

Эчки-улоқ туш кўриб,
Похол узра ётишар.
Мушукчалар сут сўраб,
Онасига ёпишар.

Сигир эрка бузоқни
Қашиб қўяр каллалаб.
Қўй ухлатар боласин
Аста маъраб – аллалаб.

Фақат жажжи кучуклар
Ҳуриб қўйишар «вак-вак».
Онасига ўхшашиб
Тунда ҳам улар сергак...

МАҲАЛЛАМИЗНИНГ ЖАРЧИСИ

Шохда шақиллар Ҳакка:
– Меҳмон келяпти, ака.
Тез пиширинг паловни,
Бураб туриб мўйловни.
Енг шимаринг, кеннойи,
Дамлаб қўйинг кўк чойни.
Ёйинг шойи дастурхон,
Ёпинг иссиқ патирнон.
Бўшашма, хў, болакай,
Хизматга сен тургин шай.
Узгин беҳи, нок, анор,
Боғда яна нима бор?
Қараб кўр-чи, қизалок,
Тозами идиш-товоқ?
Сўнгра елиб-югуриб,
Уй-ҳовлини супуриб,
Йўлакка сув сепиб қўй,
Меҳмон келган уйда – тўй...

Энди мени кузатинг,
Суюнчини узатинг.

БАҲРОМНИНГ ҲИКОЯСИ

Зўр товуғим бор эди
Семиз ва сергап.
“Япалоқ” деб мен унга
Қўйгандим лақаб.

Тухум туғиб берарди
Ҳар куни оппоқ.
Шу туфайли у билан
Яшардик иноқ.

Аммо, сўнгги пайтда у
Бўпқолди айёр.
Тухум десанг, юз бурар,
Дон сочсанг – тайёр.

«Дангаса!» деб кеча сал
Қилган эдим дўқ.
Бугун кўрсам, катакда –
Товуқкинам йўқ.

«Япалоқ»ни кидирдим,
Чақирдим роса.
Наҳотки, у аразлаб
Кетворган бўлса?

Катагида қолибди
Фақат битта пат
Ва ойдинда ёзилган
Ажи-бужи хат:

«Менга жуда меҳрибон,
Ширинсўз эдинг.
Доим суйиб, эркалаб
Тухумим ердинг.

Сени дўст деб юрардим,
Тушундим бугун, –
Фақат ошна экансан
Қуймоқлар учун.

Тухумни ҳам берардим,
Кутмадинг пича.
Қўпол сўйлаб, айникса,
Ранжитдинг кеча.

Гарчи сендан айрилмоқ,
Бўлса ҳам оғир,
Қарор қилдим бош олиб
Кетмоққа охир.

Чунки дўст деб юргани
Тамагир чиқса,
Ҳатто, оддий товук ҳам
Ўксинаркан жа...

Энди бошқа жойларда
Соламан доврўғ.
Сени эслаб юргучи:
«Япалоқ-товук».

...Мендан битта илтимос,
Болалар, сизга,
«Япалоқ»ни кўрсангиз,
Қайтаринг тезда.

Қайтса, чин дўст бўлардим,
Сўзлардим сизлаб.
Кечирим ҳам сўрардим
Патларин силаб.

АКА-УКАЛАР

Туғилганмиз чодирда,
Чўпон бизнинг отамиз.
Укам Машраб иккимиз
Доим бирга ётамиз.

Кўйларимиз беҳисоб,
Шум эчкимиз бор якка.
У кўпинча биз учун
Бардош берар калтакка.

Чунки, баъзан аямиз
Чиқармаса ҳеч ёққа,

Бўшатвориб эчкини,
Қувалаймиз ўтлоққа.

Адирларда, жарларда
Ўйнаб-ўйнаб қайтамиз.
Сўнгра «Қочқоқ эчкини–
Тутволдик», деб айтамиз.

Шунда жаҳли тез аям
Индамайди ҳеч кимга.
Фақат, пича гап тегар
Гуноҳи йўқ эчкимга.

ВЕЛОСИПЕД БУЗИЛГАНДА

Юз-кўлини
Қилиб мой,
Гайка бурар
Сотимбой.

Кулиб боқар
Сотимга,
Таги кўчган
Ботинка.

ЛАГЕРДА

Шукур–
Водий томондан.
Жўра –
Оҳангарондан.

Акрам эса –
Қаршидан.
Мен –
Қарама-қаршидан.

ҲА, ҚЎРҚМАЙСАН-А

– Нега юлдинг
Бетимни?
Чақирайми
Итимни!

– Хафа бўлма,
Сулаймон,
Ҳозир сени
Силайман.

КУМУШ КОВУШЧА

Қиз самога учарди
Бўлиб қолса шўх қушча.
Ой қизчага кўринар
Бўлиб кумуш ковушча.

Олса, қайдан топар сўнг
Ковушнинг жуфт пойини?
...Асли, олиш яхшимас
Кўпчиликнинг Ойини.

ҒАМХЎРЛИК

Кириб келиб кўчадан,
Норга деди ёш Рустам:
– Хўтикчангни минайлик,
Тиниб қолди ёмғир ҳам.
Нор дер:

– Аввал топиб кел
Тўрт пой эски этикни.
Лойда миниш яхшимас
Ялангоёқ хўтикни.

ОЙМОМАНИ ЎҒИРЛАШ

Пахмоқ қора булутча –
Қароқчилар кемаси.
Оймомани ўғирлаб
Қочмоқчи у,
Чамаси.

Сузиб борар кемача,
Елканлари ҳилпираб.
Хайриятки,
Ой ундан
Тушиб қолди ғилдираб.

ПУФАКФУРУШ

– Салом, Бақа!
– Салом, вақ!
– Пуфак борми?
– Тамом, вақ!
– Ке, берақол,
Мана, ҳақ.

– Керак эмас
Чақа, вақ.
– Ол, Бақажон,
Ёнғоқ чақ.
– Ма, қақажон,
Пуфак, вақ...

ФАТХИЛЛАНИНГ КУРКАСИ

Келиб Норга арз қилди
Тўрт яшарли укаси:
– Мени кувди,
Атажон,
Патпилланинг кулкаси.

Ғижиниб мушт тугди Нор:
– Боплаб қасос оламиз.
Қуркани...
Йўк, яшиси,
Фатхиллани соламиз.

АЪЛОЧИ ХҲҮРОЗЧА

Танишинг мен биринчи –
«Б» синфда ўқийман.
Ўттиз бешта ҳарфнинг
Барин яхши «чўқийман».

Айникса-чи, гўзал «Т»
Кўзга дарров ташланар.
Чунки, ойим номлари
Шу ҳарфдан бошланар.

Фарқин унча билмасдим
Аввал ҳар хил дон-дун еб.
Энди ёза олгайман
«Макка» ёки «арпа» деб.

Аълочиман синфда,
Тартибни ҳам ўргандим.
...Фақат, бир кун домлага
Чакки савол бергандим:

«Нега бизлар думсиз «Х» –
Ёздик «Хўроз» деганда?
Вой, домлажон, сизнингча
Хўроз думсиз экан-да?!»

Той, Бўталоқ, Бузоқлар
Ўшанда хўб кулишди.
Тўполончи Кучуклар
Масхаралаб улишди.

Одат қилдим шундан сўнг,
Ўйлаб, кейин сўйлашни.
Ҳам ўргандим, қичқирмай,
Босиқ, майин куйлашни.

Аввал нодон, шўх эдим,
Энди шеър ҳам тўқийман.
Танишинг, мен биринчи –
«Б» синфда ўқийман!

АВТОҚИШЛОҚ

{Фантастик шеър}

Автоқишлоқ қурибди
Оғайнимиз Темиржон.
Мўъжизаки,
Бундайни –
Кўрмагандим ҳеч қачон.

Қишлоқчага кирибок
Бўлиб қолдим жуда лол.
Қайсар автоболани
Койир эди авточол:

– Шошмай тургин,
Ҳаммасин –
Айтай автодадангга.
Қачон ақл киради
Қавоқ автокаллангга?

Суриштирсам сабабин,
Бола экан жа бевош.
Чолнинг автотовуғин
Чўлоқ қипти, отиб тош.

Сал нарида учратдим
Қўрқоқ автомушукни.
Хушомад-ла мойлар у
Эски автокучукни.

Автомолдан сут соғар
Автокампир челақлаб.
Автоовчи дашт кезар
Автоитни етаклаб.

Устахона очибди
Гузарда бир автоот,

Автоқўй дер:
– Менга ҳам
Дум ясаб бер шу захот.

Автохачир – навбатда,
Бўятармиш у ёлин.
Автоэчки, чамаси,
Алмаштирар соқолин.

Автосичқон чийиллар,
Тиши утмай туршакка.
Автохўкиз сўз қотар
Қари автоэшакка:

– Кўриндими яйловда
Менинг автобузоғим?
– Қаттиқ гапир, акаси,
Занглаб қопти кулоғим.

Автоари чакди, деб,
Автоқизча йиғлар хўнг,
Автоқўзин ўйнатиб,
Автоқарға титар гўнг...

Болақайлар кечиринг,
Айтолмадим уёғин.
Чунки,
Авторучкамиинг
Тугаб қолди сиёхи.

РОСТГЎЙЛИК

Сарғиш Мушук беканинг
Бордир икки фарзанди.
Бири – жуда эрка қиз,
Бири – ўғилдир танги.

Исмлари жа ўхшаш:
Миёвхон ва Миёвжон.
Миёвхони – сал нозик,
Миёвжони – паҳлавон.

Мушукчалар бир куни
Уйда ёлғиз қолишди.
Жавончани очишиб,
Аста назар солишди.

Кавшай кетди Миёвхон
Топиб олиб қуймоқни,
Чақиб кўрди Миёвжон
Бир-иккита ёнғоқни.

Бир пайт келиб ойиси
Қараса-ки – иш чаток:
Қуймоқ сира қолмабди,
Камайибди сал ёнғоқ.

Миёвхонга бокди у:
«Жавоб бер,
Бу қандай гап?»
«Нега мандан кўрасиз?» –
Дея қизи бурди лаб.

Ойиси дер ўғлига:
«Тўймас экан ҳеч кўзинг!
Ҳам ёнғоқ, ҳам қуймоқни –
Еб қўйдингми бир ўзинг?»

Ерга эгиб бошини,
Деди ростгўй Миёвжон:
«Шу айтган гапингизнинг –
Ярми – рост,
Ярми – ёлғон!»

ЭСКИ ТҮППОНЧА

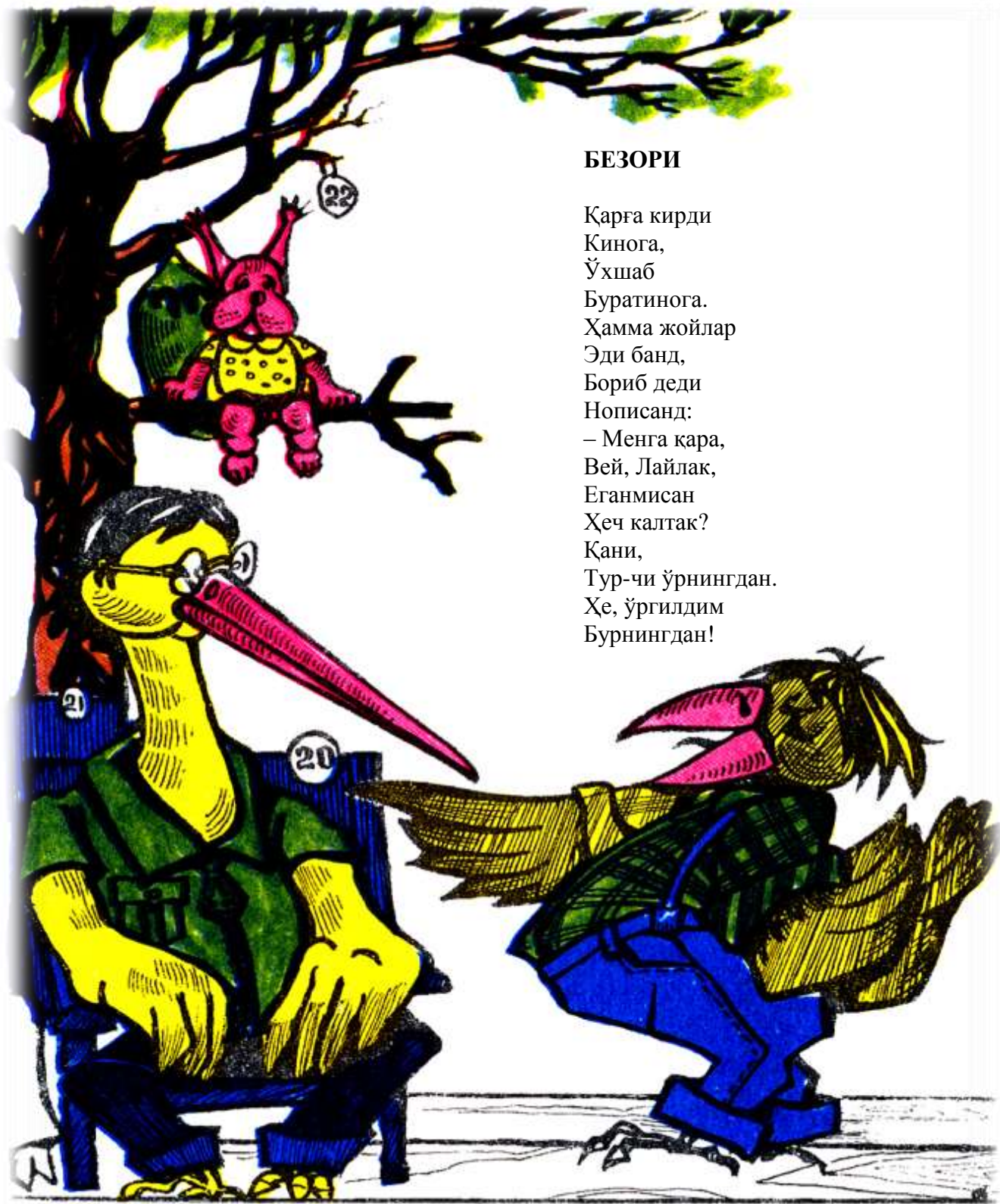
Ўйнаб юриб ўрмонда
Шўх ва қувноқ Қуёнча,
Топиб олди сўқмоқдан
Битта эски тўппонча.

У бориб, ёш Айиқнинг
Қаршисида тўхталди.
«Кўтар, Маймоқ, кўллингни!» –
Деб, куролин ўқталди.

Ағнаб тушди Айиқча
Тўсганича юзини.
Тўппончага боқди сўнг
Бақрайтириб кўзини.

Дингулоқнинг куроли –
Оддий ёғоч, кўрсаки.
...Шундай қилиб, Қуёнча –
Еб олди бир тарсаки.

БЕЗОРИ

Қарға кирди
Қинога,
Ўхшаб
Буратинога.
Ҳамма жойлар
Эди банд,
Бориб деди
Нописанд:
– Менга қара,
Вей, Лайлак,
Еганмисан
Ҳеч калтак?
Қани,
Тур-чи ўрнингдан.
Ҳе, ўргилдим
Бурнингдан!

ПАРВАРДА

Туғилганди Бўрича
Саккизинчи январда.
Бугун бир йил тўлибди
Адашмаса агарда.

Ваъда қилди ойиси
Унга қуён гўштини.
Ваъда қилди дадаси
Унга кийик тўшини.

Билмаса ҳам ёш Бўри
Дунёнинг кенг-торлигин,
Эшитганди дунёда –
Ширинликлар борлигин.

Инжиқланди у бирдан:
«Совға қилинг парварда.
Уни-чи, бир еб кўрай
Саккизинчи январда».

Таскин берди ойиси:
«Болам, адир – дўконмас».

Дадаси дер: «Шаҳарга –
Бориб келмок, осонмас».

Пайт пойлаб эркатой,
Чикди-ю ғор уйидан,
Шаҳар томон югурди
Чопқир анҳор бўйидан.

Чироқларга анграйиб,
Тушиб борган чоқ пастга;
Уни ушлаб шаҳарда,
Сопқўйдилар кафасга.

Энди уни ёш-қари
Қилар ҳар кун томоша.
У термулар адирга,
Зоопаркдаги том оша.

...Беш йил ўтгач орадан,
Саккизинчи январда,
Бир қиз юввош Бўрига
Ташлаб ўтди парварда.

ЭШАКНИНГ ЭРТАГИ

Бўлган экан бир Хўтик
Шўх ва қайсарроқ.
Ўғирларкан қизлардан
Кўзгу ва тароқ.

Боқар экан кўзгуга
Тараб ёлларин.
Ҳайрон қилиб юраркан
Эчки, молларни.

Улғайиб ҳам, унинг ҳеч
Кирмабди ақли.

Бир кун эгар боғлашса,
Чиқибди жаҳли.

Унга минмок, бўлганни
Устидан отиб,
Думаланиб кулибди
Қотиб ва қотиб.

Олган чоғда эгаси
Таёқни қўлга,
Хода қилиб думин у,
Қочибди чўлга.

Ёзда майса чайнабди,
Ем ебди қишда.
Фермаларга кираркан
Тунда тирқишдан...

Бир кун кўриб қолибди
Юввош бир чолни.
У мункайиб юраркан
Силаб соқолни.

Миндирибди раҳм этиб
Уни устига.
Чол миннатдор боқибди
Янги дўстига.

Ҳозир ҳам у чол билан
Иноқ экан жа...
Ўша Эшак, рост айтсам,—
Менман.
Ҳа-хаҳ-ха!

СИЗ ЭШИТМАГАН ҚЎШИҚЛАР

ЧУМЧУҚ ҚЎШИҒИ

Мен кичкина Чумчукман,
Чириқ-чик.
Лайлакдан сал пучукман,
Чириқ-чик.

Сиз уринманг дон сочиб,
Чириқ-чик.
Ўзим ейман опқочиб,
Чириқ-чик.

ХЎРОЗ ҚЎШИҒИ

Мен кетяпман қаддим ғоз,
Қу-қуқ.-қу.
Четрок тулинг, илтимос,
Қу-қуқ.-қу.

Ахир шоҳман – ҳукмдор,
Қу-қуқ-қу.
Бошда тилла тожим бор,
Қу-қуқ-қу.

Тож кияман атайин,
Қу-қуқ-қу.
Бир сирим бор, айтайин,
Қу-қуқ-қу.

Тепакалман, сочим йўқ,
Қу-қуқ-қу.
Тож киймай иложим йўқ,
Қу-қуқ-қу.

РУБОБ ҚЎШИҒИ

Қандай созлаб олсангиз,
Мен ўшандай куйлайман.
Шу туфайли, ҳурматим –
Жойида деб ўйлайман.
Тингир-тинг,
Тингир-тинг.

Мени чангдан авайлаб,
Бахмалларга ўрайсиз...
Гапингизга кирмасам,
Қулоғимни бурайсиз.
Тингир-тинг,
Тингир-тинг.

ГАРМОН ҚЎШИҒИ

Нафас олсам, чалинаман,
Ғитта-ғитта.
Қаттиқ чўзманг, ялинаман,
Ғитта-ғитта.

Буйнингизга мени осинг,
Ғитта-ғитта.
Тугмаларни тўғри босинг,
Битта-битта.

ЧИГИРТКА ҚЎШИҒИ

Ўз қорнимни ўйлайман,
Чирик-чирик.
Қорним тўйса, куйлайман,
Чирик-чирик...

Ўлжа пойлаб турибман,
Чирик-чирик.
Шундай яшаб юрибман,
Тирикчилик!

ЭЛАК ҚЎШИҒИ

Оппоқ унни супрага
Элагайман,
Таппа-туп.
Бетингизни упага
Булагайман.
Таппа-туп.

Қаттиқ урманг юзимга,
Опажоним,
Таппа-туп.
Жуда ширин ўзимга
Менинг жоним,
Таппа-туп.

ЧАҚМОҚ ҚЎШИҒИ

Ёлғиз қолсам,
Зерикиб –
Баъзан чекиб тураман.
Булут менга чақмоқтош,
Бир-бирига ураман,
Чарс-чурс!

Чўчиб кетсанг,
Демагин –
Мени «ёмон амаки».
Нима қилай, укажон,
Тутамаса тамаким?
Чарс-чурс!

СИГИР ҚЎШИҒИ

«Қанд» деб йиғлар бузоғим,
Тинчимайди қулоғим,
Мў-ў-ў.

Кўнмаяпти у сира,
Берсам ҳатто кунжара,
Мў-ў-ў.

Билмайдики эси паст,
Кўк беда ҳам ёмонмас,
Мў-ў-ў.

Нима у – «қанд» дегани,
Арзийдими егани?
Мў-ў-ў.

ДАЙДИ МУШУК ҚЎШИҒИ

Буғдой пишган паллада,
Туғилганман далада,
Ялалай-малалай.

Сизга ростин айттайин,
Ота-онам нотайин,
Ялалай-малалай.

Яқин дўстим – Кирпижон,
У илон ер, мен – сичқон,
Ялалай-малалай.

Оч қолсак-да дам-бадам,
Йиғламаймиз сира ҳам,
Ялалай-малалай.

Қишда чаток ишимиз,
Такиллайти тишимиз,
Ялалай-малалай.

Зор бўлганда увокқа,
Кетгим келар узокқа,
Ялалай-малалай.

Кетсам, ёлғиз қолган он
Ўқсинмасми Кирпижон?
Ялалай-малалай.

Юрсам юрай оч-ночор,
Бўлай дўстга вафодор,
Ялалай-малалай.

ҚУВНОҚ АЙИҚЧА ҚЎШИҒИ

Бошпанам – шу ўрмон,
Сокину бепоён.
Бормиш зўр шаҳарлар,
Сотилармиш шарлар.
Бунда нетаман?
Уйдан кетаман!

Юрсам кўп пиёда,
Чарчоғим – зиёда.
Шаҳарда – трамвай,
Чиқсамоқ, зум ўтмай
Кўлга етаман...
Уйдан кетаман!

Кўлда бор қайиқча,
«Қани, суз, Айиқча!»
Ўрмонда – эски гап,
На боғча, на мактаб,
На хат битаман...
Уйдан кетаман!

Болалар саройи
Эмиш кўп ғаройиб.
Тўгаракка кириб,
Самолётча қуриб,
Парвоз этаман...
Уйдан кетаман!

Улғайиб, албатта –
Ишлайман заводда.
Кўча-ю боғ гўзал,
Дўконда мўл асал, –
Навбат кутаман...
Уйдан кетаман!

...Азизим, онажон,
Сен билан соз ўрмон.
Сен бор-ки, дилим шод,
Ёнингда умрбод –
Куйлаб ўтаман,
Қайга кетаман!

ОББО, КАЛАМУШ-ЕЙ!

Каламушвой,
Каламуш.
Саводинг сал
Чаламиш.

Ёз десалар
«Темир» деб,
Сен ёзибсан
«Кемир!» деб.

НОНУШТАДА

Хонтахтага
Бўйлаймиз,
Босқон-сандон
Ўйнаймиз.

Босқон тушсин
Сандонга, –
Кўлни чўзинг
Қанддонга.

ТЕКИНХЎР

Қумурсқавой
Топиб увок,
Терга ботиб
Тортди узок.

Чумчуқ келиб
Секингина,
Ютди-кўйди
Текингина.

ҚИЯЛИҚДА

Йиқилди-ю
Норқўзи,
Қўлдан тушди
Тарвузи.

Пастга чопар
Тарвузи,
Ишламасдан
Тормизи.

УЛГУРЖИ САВДО

Потманчиқнинг ёз бўйи
Ортиб борди ташвиши.
Қолиб кетди сотилмай
Тиккан қанча калиши.

Калишдўзни шод қилди
Куз келиб серёғинрок.
Бирдан мингта калишни
Сотиб олди Мингоёқ.

ЭЧКИ – ЭЧКИ-ДА

Костюм олди Эчкивой,
Башанг,
Сап-сарик.
Гулдор кўйлак танлади,
Кийди кўк чорик.

Туя уни танитай
Деди: «Сиз кимсиз?»
Сатанг Эчки илжайиб
Турарди...
Шимсиз.

ТЎТИНИНГ ТАЛАБАЛАРИ

Тўтиқушга ялинишди
Қарға, Чўчка, Ит, Майна:
– Одамлардек гапиришни
Бизга ҳам ўргат, ошна.
Тўти деди:
– Мен розиман,
Мушкул ишдир бу гарчи.

Қани, азиз талабалар,
«Ар-р-рабалиқ» денглар-чи.
Қарға деди:
– Қар-р-рабалиқ!
«Ир-р-рабалиқ» деди Ит.
«Хур-р-рабалиқ» деди Чўчка,
Майна деди:
–Вит-вит-вит...

ЙИРТҚИЧ

Ойисига эргашиб
Ўйнаб келган Тулкича,
Қўшни қари Бўрига
Мақтаниб қолди пича:
– Айиқ катта бўларкан,
Ҳеч кўрмаган эканман.
Бўри деди гердайиб:
– Мен Айиқни... еганман!
– Кўрдим хунук ҳайвонни,
Қўпол-у, чопар «ғиз-ғиз».
–Хих-хи,
Тиши узунми?
Еб кўрганман, у –Тўнғиз.

– Учраб қолди далада
Шохи ўткир бир Така...
– Бе-е, у тайёр ўлжа-ку,
Таъмин тотганман, ука.
– Сўнг йўлиқди шудгорда
Трактор деган нарса.
Шовқин солиб,
Бўкириб,
Қувлади бизни роса.
Бўри деди:
– Трактор?
Кўрмаганман ҳеч уни.
Лекин, ука, соғ бўлсак,
Еб кўрамиз бир куни.

ОНАНИНГ ЖАСОРАТИ

Она сичқон бахтиёр,
Қайғурмоққа йўқ ўрин.
Тез кунда бўлар дастёр
Бири-биридан ширин
Унинг олти боласи.

Кун-тун емиш қидириб
Омбор кезар, чарчамас.
Кулбасини тўлдириб,
Шоду соғлом ўсса бас
Унинг олти боласи.

Лек, ҳозир у ноилож,
Омборда шум мушук бор.
Уйда эса ётар оч,
Қотган нонга бўлиб зор
Унинг олти боласи.

Ўтирсинми шу алфоз? –
Она хануз ўйларди.
Емиш топса, қандай соз! –
Тортқилашиб ўйнарди
Унинг олти боласи.

Она ночор қўзғалди
Озиқ топмоқ кўйида.
Умидвор боқиб қолди
Ҳувиллаган уйида
Унинг олти боласи.

...Ўлжа бўлиб мушукка,
Она инграр, қалтирар.
Аста боқар тешиқка,
Олти жуфт кўз мўлтирар –
Унинг олти боласи.

ЎРМОНДА ЗИЁФАТ

Шер ошхона очибди
Ўрмонда бугун,
Ёввойи ва хонаки
Ҳайвонлар учун.

Пишар турли таомлар
Қозонда «жаз-жаз».
Бўривой – ўт қаловчи,
Қуён – бош ошпаз.

Юмронқозик масаллиғ –
Тайёрлашда банд.
Хўкиз бобо – қоровул,
Эчки – официант.

Ошхонаки – ҳашамдор,
Кўринмайди гард.
Эшикка хат ёзилган:
«Туёғингни арт!»

Бирин-кетин ҳайвонлар
Келди ҳар ёндан:
Тоғу қишлоқ, яйловдан
Ҳамда ўрмондан.

Хўрандалар беҳисоб,
Зўрға етди жой.
Кучук суяк буюрди,
Маймун – аччиқ чой.

Мушук деди: «Келтиринг –
Сутга тўғраб нон.
Йўқми, сизда, мабодо,
Янгироқ сичқон?»

Тулкивой дер: «Бугун сал
Ташқари совуқ.
Менга – қайноқ какао
Ва тирик товуқ».

Қўзи беда сўради,
Олмаҳон – ёнғок.
Тўнғиз эса буюрди
Чирик ошқовоқ.

Талаб қилди Бузоқча
Кунжара, сомон.
Ёқиб тушди Кирпига
Чағир сувилон.

Иштаҳадан нолимай
Сули кавшар От.
Икки лаган бақани
Еди Бегемот.

«Менга ҳанг... ҳам қаранг!» деб
Бақирди Эшак.
Секингина деди Фил:
«Бир тонна хашак!»

Хўп яйрашди ҳайвонлар
Бўлиб жамул-жам.
Фақатгина Тошбақа
Эди бунда кам.

Тошбақа ҳам узокда
Кўринди, ана.
Афсуски, у келгунча
Беркир ошхона.

ҒАЛАМИС ҚЎШНИ

Эски девор бор эди,
Жуда серкавак.
Биттасида яшарди
Ўртоқ Суварак.
Зўр улоқчи эди у,
Камгарин беҳад.
Катта-кичик қўшнилари
Қиларди ҳурмат:
Қовоғари – энг қари,
Бузоқбоши – энг ёши.

Сувараквой пойгада
Олиб мукофот,
Қўшнилари кечқурун
Берди зиёфат.
Дастурхонга ёприлиб
Бир гуруҳ меҳмон,
Зиёфатни қилдилар
Тезда таламон:
Қовоғари – энг қари,
Бузоқбоши – энг ёши.

Чумақари дарчада
Чалди сўнг ғижжак.
Бошлаб берди ўйинни
Шаддод Ўргимчак.
Калтакесак даврада

Айланди гир-гир.
Бошқалар ҳам ўйинга
Қўшилди бир-бир:
Қовоғари – энг қари,
Бузоқбоши – энг ёши.

Қийқирғу қувончга
Тўлди ҳаммаёқ..
Шунда бирдан «войдод»лаб
Қолди Қирқоёқ:
– Оёғимни босдинг, деб,
Чакволди Чаён!
Барча бирдан донг қотиб,
Бўпқолди ҳайрон:
Қовоғари – энг қари,
Бузоқбоши – энг ёши.

Тинди ғижжак товуши,
Бузилди ўйин.
Тарқалишди меҳмонлар,
Эгишиб бўйин.
Мезбон нохуш тирқади
Эшикка тамба.
Хафа эди жирраки –
Чаёндан ҳамма:
Қовоғари – энг қари,
Бузоқбоши – энг ёши.

БЎРИНИНГ ДОКТОР БЎЛГАНИ ҲАҚИДА ЭРТАК

Нелар бўлмас жаҳонда!..
Ер гўё терс айланди. –
Докторликка, ўрмонда,
Йирткич Бўри сайланди.

Ана, қаранг,
Тиш қайраб
Ўтирар шум шифокор.
Йўлга боқар жовдираб,
Тезроқ келса деб бемор.

Келди инграб Қуёнвой,
Шалвираб динг қулоғи.
Қадамлари пойма-пой,
(Балки, тортмас оёғи).

– Қани, ўтир.
Хих-хих-хи...
Дардинг нима?
Айт, иним.
– Бўри оға,
Уч кунки –
Тинмай оғрир биқиним.

Бўри якин ўтирди,
Доно билиб ўзини.
Биқин қолиб,
Текширди –
Қуённинг чап кўзини.

– Кечикамиз, дингқулоқ,
Кўрмасак тез чора гар.
Ошқозонинг сал чаток,
Буни... «грипп» дейдилар.

Биз табиблар бу дардни
Жуда яхши биламиз.
Дадиброқ бўл,
Сен мардни –
Операция қиламиз.

Қани, рози бўл шартта,
Кейин раҳмат айтасан.
Омон колсанг,
Албатта –
Уйга тирик қайтасан.

Диккайтириб думини,
Қочиб қолди тез Қуён.
Бечоранинг биқини
Оғримас шундан буён.

Кейин, оғриб томоғи,
Келди йиғлаб ёш Тўнғиз.
Ушлаб кўриб оёғин,
Бўри деди:
– Воҳ, эсиз!..

Томоқ оғриқ бошланар
Ўнг оёқнинг пойидан.
Кесиб олсак соз бўлар
Гўштликкина жойидан.

Бўри тайёр деб ўлжа,
Ютар экан сўлагин;
Фурсат пойлаб Тўнғизча
Ростлаб қолди жуфтагин.

Келди Тулки минғирлаб,
Тикан кириб қўлига.
(Бўри дер: «Бу бошқа гап!»
Учраб гўштнинг мўлига).

– Доктор, узр,
Келдим кеч...
Жуда чатоқ ишларим...
– Дард кўрмайсан энди ҳеч,
Омон бўлса тишларим!

– Кеча тунда узоқдан
Тинглаб ширин овозин,
Тутиб келдим қишлоқдан
Тул кампирнинг хўрозин.

Йўлда аблах бўзтикан
Яралади қўлимни.
Азоби жа зўр экан,
Букчайтирди белимни.

«Шошмай тургин, муттаҳам!»
Дер Бўривой ичида.
– Кўз тегмасин,
Ўзинг ҳам –
Етилибсан-да жуда...

Мана сенга таблетка,
Бери кел-чи, жон ини.
...Шундай қилиб,
Бир четда
Бўри еди Тулкини.

Сўнгра очиб «Беморни –
Қабул қилиш дафтарин;
Силаб-сийпаб қорнини,
Ёзди ушбу гапларни:

«Кўлин тирнаб бўзтикан,
Тулки келди нотетик.
Аҳволи оғир экан,
Чора топмадик...
Едик!»

Кечга яқин кеккайиб,
Кириб келди қари Шер.
Бўри етти букчайиб,
«Хуш келибсиз, шоҳим!» дер.

Шер ҳарсиллаб,
Ўзини –
Креслога ташлади.
Чақчайтириб кўзини,
Дарғазаб сўз бошлади:

– Юрай десанг соғ, қувноқ,
Яхшилаб кўр, акаси.
Бир ҳафта-ки,
Сал йўқроқ
Иштаҳамнинг мазаси.

Бўри айтар:
– О, шоҳим,
Тортманг бунча дард ғамин.
Бунинг чораси осон,
Сизга керак витамин.

Табибдир етти пуштим,
Шундай уқтирар улар:
«Семиз, ҳайвоннинг гўшти
Витаминга бой бўлар».

Таъзим қилиб беморга,
У тугатгач гапини;
Боқиб семиз докторга,
Шер ялади лабини:

– Яхши эмас, ҳар ҳолда,
Мен витамин изласам.
Шоҳ бўлсам-у,
Шоқолдай –
Ўрмонда гиз-гизласам.

Қўлдан берсам имконни,
Сўнг юрарман армонда. –
Сендан семиз ҳайвонни
Топиш мушкул ўрмонда.

Қадрлайман мен ҳар чок
Табибларнинг сўзини...
Тотмоқчиман ҳозирок
Витаминнинг тузини.

...Зўравонга жазо – шу,
Қасоскордир бу замин.
Аввал бўри эди у,
Энди бўлди витамин.

Лекин, гавжум ўрмонга
Табиб керакдир албат.
Давра курди ҳайвонлар
Қилмоқ учун маслаҳат.

Барчага тенг бийронни
Танлайлик деб бу ишга,
Юбордилар Қуёни
Докторликка ўқишга

МУНДАРИЖА

Одам бўламан.....	
Қишлоқ ва болалар.....	
Оқшом	
Маҳалламизнинг жарчиси	
Баҳромнинг ҳикояси	
Ака-укалар	
Велосипед бузилганда.....	
Лагерда	
Ҳа, кўркмайсан-а.....	
Кумуш ковушча.....	
Ғамхўрлик	
Оймомани ўғирлаш.....	
Пуфакфуруш	
Аълочи хўрозча.....	
Фатхилланинг куркаси.....	
Автоқишлоқ	
Ростгўйлик	
Эски тўппонча.....	
Безори	
Парварда	
Эшакнинг эртаги.....	

СИЗ ЭШИТМАГАН ҚЎШИҚЛАР

Чумчук кўшиғи.....	
Хўроз кўшиғи.....	
Рубоб кўшиғи.....	
Гармон кўшиғи.....	
Чигиртка кўшиғи.....	
Элак кўшиғи.....	
Чақмоқ кўшиғи.....	
Сигир кўшиғи.....	
Дайди мушукча кўшиғи.....	
Қувноқ айиқча кўшиғи.....	
Оббо , каламуш-ей!	
Нонуштада.....	
Текинхўр.....	
Қияликда.....	
Улгуржи савдо.....	
Эчки – эчки-да	
Тўтининг талабалари.....	
Йиртқич.....	
Онанинг жасорати.....	
Ўрмонда зиёфат.....	
Ғаламис кўшни.....	
Бўрининг доктор бўлгани.....	

Для детей среднего школьного возраста

На узбекском языке

АНВАР АБИДЖАН

РАССКАЗЫ БАХРАМА

Стихи и сказка

Редактор М. Раҳмонов

Рассом Н. Гриценко

Расмлар редактори А. Ғуломов

Техник редактор Г. Аҳмаджонова

Корректор С. Сайдолимов

ИБ № 951

Формат 60 x 84 1/16

Тиражи 10 000